

ข้อสังเกตการบังคับใช้ พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม แจ้งว่า คณะกรรมการวิชาการสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการประชุมเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2560 เกี่ยวกับข้อสังเกตการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 33/2560 เรื่อง มาตรการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ดังนี้

1. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 (พ.ร.ก.) มีผลใช้บังคับในวันที่ 23 มิถุนายน 2560 โดยที่มาตรา 3 กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 (พ.ร.บ.)

2. ความผิดเดิมตาม พ.ร.บ. มาตรา 9, 51 ฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตรงกับ พ.ร.ก. มาตรา 8, 101, ความผิดตาม พ.ร.บ. มาตรา 27, 54 ฐานห้ามรับคนต่างด้าวเข้าทำงานที่กำหนดตรงกับ พ.ร.ก. มาตรา 9, 102, ความผิดตาม พ.ร.บ. มาตรา 9, 52 ฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียน ตรงกับ พ.ร.ก. มาตรา 59, 119 และความผิดตาม พ.ร.บ. มาตรา 27, 54 ฐานรับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานกับตนเข้าทำงาน ตรงกับ พ.ร.ก. มาตรา 72, 122

3. การที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 33/2560 เรื่อง มาตรการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (คำสั่ง คสช.) ข้อ 1 ให้ มาตรา 101 มาตรา 102 มาตรา 119 และมาตรา 122 ของ พ.ร.ก. มีผลใช้บังคับวันที่ 1 มกราคม 2561 โดยข้อ 6 ให้คำสั่ง คสช. นี้มีผลตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2560 ซึ่งตรงกับวันที่ พ.ร.ก. มีผลใช้บังคับ นั้น ส่งผลให้เฉพาะมาตรา 101 มาตรา 102 มาตรา 119 และมาตรา 122 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษยังไม่มีผลใช้บังคับ จึงเกิดปัญหาทางปฏิบัติว่า การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อน พ.ร.ก. มีผลใช้บังคับในวันที่ 23 มิถุนายน 2560 และความผิดที่เกิดขึ้นหลัง พ.ร.ก. มีผลใช้บังคับในวันที่ 23 มิถุนายน 2560 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2560 จะมีผลทางกฎหมายอย่างไร โดยมีความเห็นจากผู้ปฏิบัติและนักวิชาการเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

ความเห็นที่หนึ่ง เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังนั้น เมื่อ พ.ร.ก. ข้อ 1 กำหนดให้บทบัญญัติมาตรา 101 มาตรา 102 มาตรา 119 และมาตรา 122 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 เป็นต้นไป เท่ากับว่า การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน 2560 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2560 เป็นการกระทำที่ไม่มีโทษตามกฎหมาย จึงไม่มีความผิดอาญาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษ ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง ส่วนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 23 มิถุนายน 2560 นั้น ก็ถือว่าเป็นกรณีที่กฎหมายที่บัญญัติภายหลัง (คำสั่ง คสช. ข้อ 1) บัญญัติให้การกระทำเช่นนั้นไม่มีความผิดอีกต่อไป ตามมาตรา 2 วรรคสอง (ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งในกรณีนี้ต้องดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (5) มาตรา 75 และมาตรา 185 ประกอบด้วย)

ความเห็นที่สอง เห็นว่า พ.ร.ก. กำหนดบทความผิดและบทลงโทษไว้เป็นการชัดเจนแล้ว เพียงแต่คำสั่ง คสช. ที่ 33/2560 บัญญัติให้บทลงโทษตามมาตรา 101 มาตรา 102 มาตรา 119 และมาตรา 122 ไม่มีผลใช้บังคับในระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน 2560 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2560 เท่านั้น ซึ่งเท่ากับเป็นการยกเว้นโทษให้แก่ผู้ที่กระทำความผิดในช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ถึงกับเป็นการยกเลิกความผิดตาม พ.ร.ก. จึงต้องถือว่าเป็นกรณีที่กฎหมายซึ่งใช้ในภายหลังการกระทำความผิดแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับโทษ กล่าวคือ กฎหมายเดิมมีโทษ ส่วนกฎหมายที่ใช้ในภายหลังไม่มีโทษ จึงต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าทางใดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3 (ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งในกรณีนี้ต้องดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (7) มาตรา 75 และมาตรา 185 ประกอบด้วย)

คณะกรรมการวิชาการสำนักงานศาลยุติธรรมได้ประชุมหารือแล้ว เสียงข้างมากมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกับความเห็นที่หนึ่งเห็นว่า การที่คำสั่ง คสช. ที่ 33/2560 บัญญัติให้มาตรา 101 มาตรา 102 มาตรา 119 และมาตรา 122 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 เป็นต้นไปนั้น มีผลว่าการกระทำความผิดที่กระทำลงในช่วงเวลาดังตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2560 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2560 เป็นการกระทำที่ไม่มีโทษ จึงไม่เป็นความผิดอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง ส่วนการกระทำความผิดที่เกิดก่อนวันที่ 23 มิถุนายน 2560 อันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ซึ่งเป็นกฎหมายเก่าที่ถูกลบเลิกไปโดย พ.ร.ก. มาตรา 3 แม้ พ.ร.ก. จะยังกำหนดให้เป็นความผิด แต่ไม่มีโทษ จึงต้องถือว่า พ.ร.ก. เป็นกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นความผิดอีกต่อไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคสอง ดังนั้น ผู้กระทำความผิดก่อนวันที่ 23 มิถุนายน 2560 จึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไป ไม่ว่าศาลจะพิพากษาคดีนี้เมื่อใดก็ตาม และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้าได้รับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลงด้วย ส่วนแนวทางปฏิบัติตามความเห็นดังกล่าวมีข้อพิจารณา ดังนี้

1. ความผิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน - 31 ธันวาคม 2560

(1) กรณีที่มีการยื่นคำร้องขอหมายจับในความผิดข้อหาดังกล่าว เนื่องจากการกระทำนั้นไม่เป็นความผิด จึงไม่มีเหตุออกหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 (1) และ (2)

(2) กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหา จึงไม่อาจพิจารณาให้ฝากขังต่อไปได้ ส่วนผู้ต้องหาที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ฝากขังไปก่อนแล้วจึงต้องพิจารณาออกหมายปล่อยผู้ต้องหาหรือมีคำสั่งว่าการปล่อยชั่วคราวสิ้นสุดลง แล้วแต่กรณี โดยถือว่าสิทธิหน้าที่อาญาที่ฟ้องเป็นอันระงับเพราะเหตุมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำความผิดยกเลิกความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (5)

(3) กรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลย่อมถือเป็นเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 หากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ย่อมมีอำนาจหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยได้ เพราะถือเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 วรรคหนึ่ง, 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 215, 225 (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9900/2554)

(4) คำสั่ง คสช. ที่ 33/2560 มีผลเป็นการยกเลิกความผิดตาม พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 เฉพาะมาตรา 101 มาตรา 102 มาตรา 119 และมาตรา 122 เท่านั้น ข้อหาความผิดอื่นตาม พ.ร.ก. นี้ หรือตามกฎหมายอื่น เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เป็นต้น ไม่ได้รับผลกระทบตามคำสั่ง คสช. ดังกล่าว

2. ความผิดที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 23 มิถุนายน 2560 ย่อมต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับคดีที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน - 31 ธันวาคม 2560 ดังกล่าวข้างต้น

3. ความผิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 เป็นต้นไป ถือว่ามีความผิดและต้องรับโทษตาม พ.ร.ก.

ท่านที่ต้องการรับจดหมายข่าว "สื่อศาล" ทางอีเมล
ขอให้แจ้งอีเมลของท่านได้ที่ news@coj.go.th